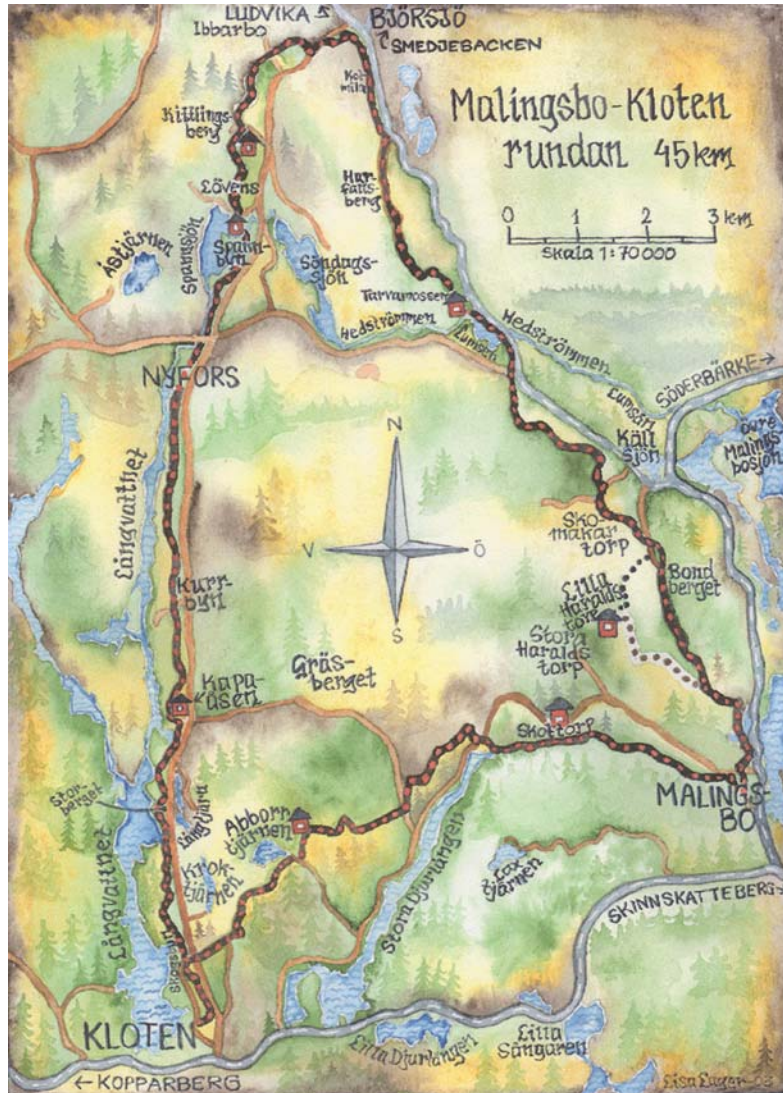

75 KOCK - CRONSTRÖM

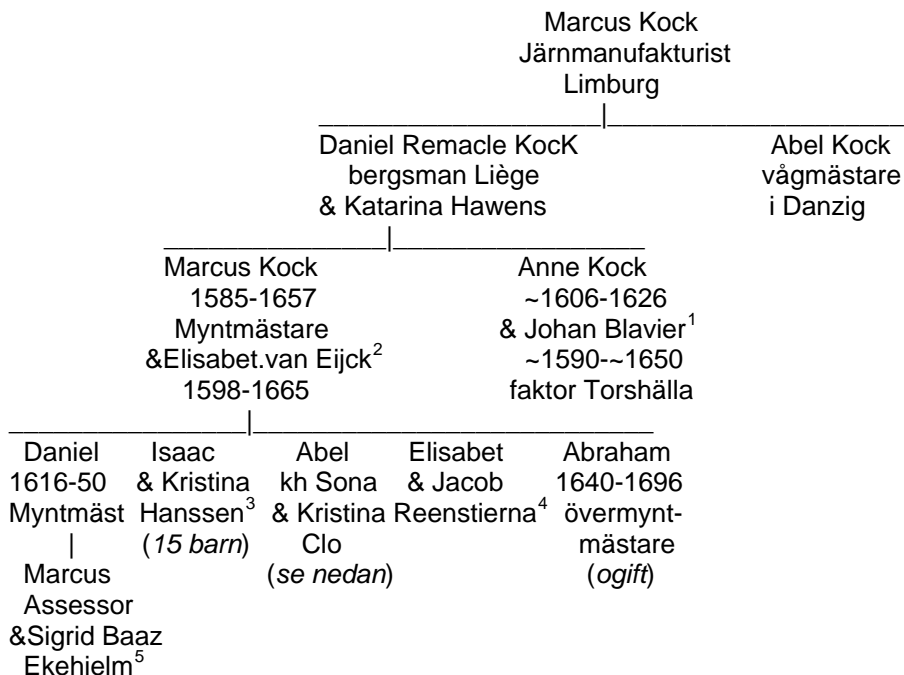
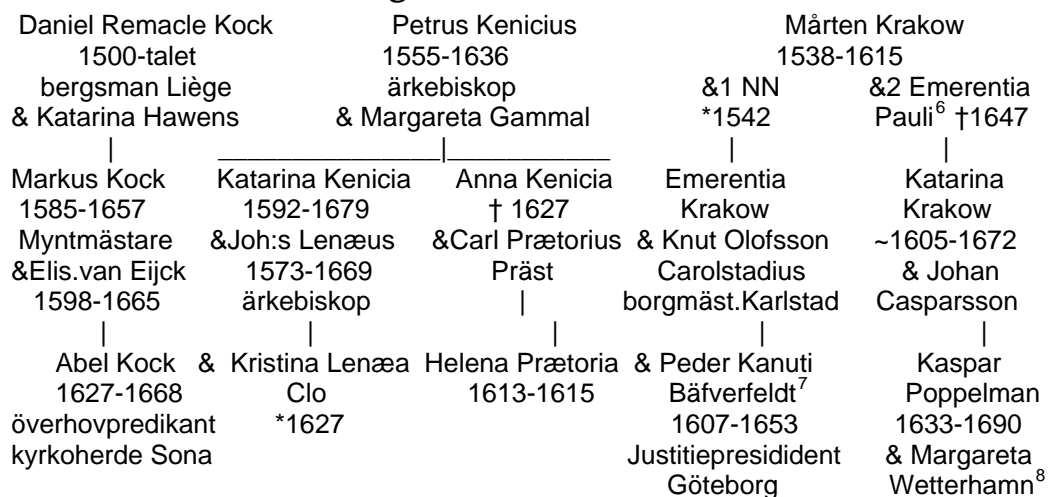
med Momma – Reenstierna

Malingsbo i Smedjebacken var ett viktigt bruk i Marcus Kockts verksamhet.

Karta av Lisa Larsson / Internet

75 KOCK - CRONSTRÖM	1	2. Isaac Kock Cronström	4
Släkträd – Kock	2	3. Abel Kock Cronström	4
Abel Kock släkt gnm Kristina Clo	2	4. Elisabet Kock	5
Kock i Limburg	3	5. Abraham Cronström	6
Kock i Liège	3	Anne Kock	6
Kock i Danzig	3	Ättlingar till Marcus Kock	7
Marcus Kock	3	Ättlingar till Wilhelm Momma dä	8
1. Daniel Kock Cronström	4		

Släktträd – Kock*Abel Kocks släkt genom Kristina Clo*

¹ Härifrån utgeick svenska släkten Blavier med bl a Gudrun (Henriksson) Tonnquist.

² Fadern Isak van Eijck var polsk myntmästare i Danzig

³ Mormodern Cecilia Dober var dotter till Hans Dober, bardskärare, stadssekreterare och riksdagsman i Västerås, därefter hovrättsassessor. Epitafium i Västerås domkyrka. Cecilias bror Peter Dober är ana till föf:s svägerska Ingegerd (Stomby) Tonnquist.

⁴ Farfars farföräldrar till Märta Reenstierna (1753-1841), känd som "Årstafrun".

⁵ Känd industriidkare och bruksägare (bl a Bofors), 3 ggr änka.

⁶ Mårten Krakow och Emerentia Pauli är berömda för sitt försvar av Gullbergs fäste vid Göta älv den 25 januari 1612. En uppgift att Emerentia skulle vara född 1538 är osannolik – hon skulle då ha blivit mormor vid 105 års ålder!

⁷ En anlinje går till de finländska ätterna von Wright, Orbinski och Mannerheim.

⁸ Från ett tidigare gifte med Samuel Isaksson Kruse går en anlinje till Gunnar Tonnquist.

Kock i Limburg

Anorna till *Johan Blaviers* första hustru *Anne Kock* går tillbaka till staden Limburg i nuvarande sydöstra Nederländerna, där *Marcus Kock* var 'känd för sina insikter i järnmaufaktur', troligen vid 1500-talets början. Ingen hustru är känd men två söner: *Daniel* och *Abel*.

Kock i Liège

Daniel Remacle Kock föddes i Limburg men blev sedan som bergsman i trakten av Liège i Vallonien, då tillhörande Frankrike, idag en del av Belgien.

Daniel gifte sig med *Elisabet Hawens*, troligen av holländsk börd. Två barn är kända, sonen *Marcus* född 1585 och dottern *Anne* född beräknat 1606. Den stora ålderskillnaden mellan syskonen gör, att vi nog kan räkna med flera syskon däremellan. Det är inte heller säkert, att *Anne* hade samma mor som brodern, fadern kan ha gift om sig.

Kock i Danzig

Daniels bror *Abel* är endast känd som vägmästare i Danzig, vid den tiden Polens största stad med en av allt att döma inte obetydlig holländsk koloni av handelsmän och tekniker.

Marcus Kock

Daniels son *Marcus* föddes i Liège den 14 januari 1585. Han visade tidigt mekaniska anlag och uppfostrades för att gå i sina fäders fotspår.

Han sattes i bössmakarlära under stadsartillerimästarens ledning och fick samtidigt lära sig göra vågar. Därefter gav han sig ut på en genomresa i Europa, och besökte då Frankrike, Tyskland och flera österrikiska provinser. Slutligen kom han till Ungern, där han stannade en längre tid för att arbeta inom bergsbruk och mynttillverkning. Efter grundlig utbildning och med mångsi-

dig erfarenhet kom han till Danzig, där hans farbror *Abel Kock* var stadens vägmästare. Hos honom arbetade han som bidrädande vägmästare i två år.

I Danzig träffade Kock flera landsmän från Nederländerna, bland dem den polske myntmästaren i Danzig, *Isak van Eijck*, med vilkens dotter *Elisabet* (1598-1665) han gifte sig den 28 juli 1614.

År 1613 gick även *Marcus Kock* i polsk tjänst och blev vid tjuugoåttå års ålder myntmästare i Bromberg. Härifrån flyttade han i samma egenkap till Königsberg 1622, anställd hos kurfursten av Brandenburg, som även hade ett myntverk i Berlin.

År 1626 inkallades Kock av den svenske kungen *Gustav II Adolf* i syfte att utveckla och förbättra landets myntprägling. Efter viss tvekan anseglade han med sin familj och några medarbetare (*Johan Blavier* var troligen en av dessa) från Danzig i december 1626 och ankrade vid 'Nyköpings skiär' på julaftonen.

Han utnämndes till myntmästare i Nyköping 1627 (kontrakt 22 febr.), en befattning som han innehade till 1629. Mellan 1632 och 1636 var han myntmästare i Säter, 1627-1641, i Arboga 1628, i Stockholm 1633 (privilegium 12 mars 1634), i Sala 1639 (enligt K. brev 9 aug.) - 1641 och slutligen i Avesta från 1641 (kontrakt 13 aug.).

Marcus Kock införde flera förbättringar, bl a det i flera andra länder rådande bruket att förse mynten med myntmästaremärken. Under Kocks ledning utvecklades kopparverket i Avesta till ett av Europas förnämsta. Kopparplåt från Avesta gick bl.a. till slottet i Versailles. Kock startade 1644 också ett myntverk i Avesta för prägling av kopparmynt.

Marcus Kock – Avesta kyrka

Marcus Kock dog i Avesta den 20 november 1657 och begravdes i Avesta kyrka, som "af honom uppbyggdes och som han för egna medel lät inreda".

Marcus Kocks manliga ättlingar adlades den 24 maj 1667 med namnet **Cronström**.⁹

1. Daniel Kock Cronström

Den äldste sonen föddes 1616, troligen i Danzig. Han blev 1645 myntmästare i Stockholm, men avled redan 1650. Sonen *Marcus Cronström* var gift med den kända bruksägaren *Sigrid Ekehjelm* i hennes tredje gifte. Barnlös överlevde hon tre män och blev omåttligt rik. Hon ägde många bruk i Bergslagen, bland dem Bofors.

Sigrid Ekehjelm är också genealogiskt intressant med släktband till de flesta familjer i Småland. Hon var dotter till *Bengt Baaz Ekehjelm*, adlad för sina tjänster som lärare för pfalzgreven, sedermera kung Karl X Gustaf. Bengt E var son till biskop *Johannes Baazis* då i Växjö, halvbror till både ärkebiskop *Johannes Baazi-*

⁹ Marcus Kock, sönerna Isaac och Abraham Cronström samt Isaac C:s söner Daniel och Issac finns utförligt beskrivna i Svenskt Biografiskt Lexikon, band 9, sig 345-388.

us dy och *Sigrid Baaz*, gift med 1) *Magnus Paulin- Hilletan* och 2) *Jacob Broddesson Anberg*.

2. Isaac Kock Cronström

föddes 1620 i Bromberg, Preussen. Han var gift med *Kristina Persdotter Hanssen*, dotter till en klädehandlare i Stockholm och dtrdtr till *Hans Dober*¹⁰. Isaac Cronström var myntmästare, assessor i Bergskollegium och kammarråd. Han avled 1679.

Av de tio barnen fick *Peter* ättlingar i ätterna *Funck*, *Kolthoff*, *Björling* och *Tham*. *Daniel* (1655-1719) blev envoyé i Paris, där han dog ogift. *Isaac* (1661-1751) gick i holländsk tjänst, där han blev general och friherre. Han var gift med *Trajectina Anna Elisabeth van Tuyll van Serooskerken*¹¹.

3. Abel Kock Cronström

Abel (1627-1668) föddes i Nyköping den 1 april 1627, tre månader efter föräldrarnas landstigning där. Han var den ende av sönerna som inte ägnade sig åt mynttillverkning. Han blev präst, och drottning *Hedvig Eleonora* var så förtjust i hans predikningar, att han blev överhovpredikant och kyrkoherde i Sona, kanske de mest kände näst efter *Johan Olov Wallin*. I Solna kyrka finns också sedan denna tid förgyllda nattvardskärl, skänkta av drottningen med hennes namnchiffer.

¹⁰ *Hans Dober* invandrade omkring 1580 från Tyskland till Västerås och avancerade där från bårdskärare till organist, stadssekreterare, lagläsare och hovrättsassessor. Epitafium i Västerås domkyrka. - Bland ättlingarna märks bl a Gunnars svägerska *Ingegärd Stomby g. Tonnquist*.

¹¹ Släkten van Tuyll van Serooskerken lever ännu i Holland.

Solna kyrka. Rundtornet uppfördes omkring 1180.

Vid adlandet i maj 1667 var han redan sjuklig och blev aldrig introducerad på riddarhuset, men adelskapet ärvdes av sönerna. Han tvingades även avböja en utnämning till biskop i Lund.

Abel K var gift med *Kristina Lenæa Clo*, dotter till ärkebiskopen *Johannes Lenæus* och kusin till *Helena Prætoria*, gift med *Mådfsn Krakows* dotterson justitieborgmästaren *Peder Bäfverfeldt* i Göteborg (kap 58).

Abel Kock avled våren 1668 och begravdes i en särskild kammare under Solna kyrka, varifrån kistan dock försvunnit¹². På södra väggen i kyrkan hänger begravningsvapen för ätterna *Kock*, *Cronström* och *Reenstierna* (efter svågern, se nedan).

4. Elisabet Kock

(1631-1720) var gift med grosshandlaren i Stockholm *Jacob Momma* (1625-1678), en av fyra bröder i två kullar efter faderns båda giften. Helbroder till *Jacob* var *Abraham* (1623-1690), de betydligt äldre halvbröderna hette *Nils* (handelsman och stadskällararrendator i Nyköping) och *Wilhelm* (*Wellam*, ~1605-1681).

¹² Anders Isaksson i Solna-Råsunda församlingsblad 2007.

Brödernas farfar *Wilhelm Momma* (1543-~1602) var kopparslagarålderman i Aachen, Westfalen. Dennes son med samma namn var kopparmästare i Aachen. Familjen hade handelshus i både Amsterdam och Hamburg.

På 1640-talet invandrade *Jacob* och *Abraham Momma* till Sverige via Nyköping. De utmärkte sig som bruksägare (bl a ett smältverk i Svappavaare), industriidkare och handelsmän, som hade affärsförbindelser även med *Marcus Kock*. I Stockholm. *Abraham* och *Jacob* adlades 1669 till *Reenstierna*. Ättens begravningsvapen finns i Solna kyrka.

Reenstiernska palatset vid Wolmar Yxkullsgatan på Södermalm i Stockholm.

Jacob Reenstierna uppförde ett palats vid Wollmar Yxkullsgatan på Södermalm i Stockholm och fick senare en större gata uppkallad efter sig. Hans son *Abraham Reenstierna* var farfarsfar till *Märta Helena Reenstierna* (1753-1841), mer känd som 'Årstafrun'.

Årstafrun

Hon var gift med *C H von Schnell* men blev tidigt änka. Under 30 år på Årsta gård i Brännkyrka söder om Stockholm förde hon de dagböcker hon skrev mellan 1793 och 1839, vilka finns bevarade i sin helhet i Nordiska museets arkiv i Stockholm.

Sammanlagt fyller de 5000 maskinskrivna ark.

”Denna dagbok, öfver de händelser som uti min lilla Sphère vid Årstad förekomma, tillika med väderlekens omskiften, för hvarje dag, Sysslor, främmande, resor, visiter, hälsa och opassligheter etc:” skrev hon själv nyårsdagen 1799. Dagboken har gett historiker en bra inblick i hur livet tedde sig för en gårdsfru på den tiden. (Wikipedia)

Årsta gård vid Årstaviken, Stockholm. I hörnet närmast kameran låg Årstafruns arbetsrum.

Abrahams yngre bror *Jacob Reenstierna* dy (1659-1716) var sannolikt den *Reenstierna* hos vilken *Johan Blavier III* var i tjänst cirka fem år under senare delen av 1680-talet.

Abraham Cronström

(1640-1696) var assessor i kommerskollegium och övermyntmästare. Han var ogift.

Anne Kock

Det enda man någorlunda säkert vet om *Anne* är att hon var första hustru till *Marcus Kocks* medhjälpare *Johan Blavier* (kap 74). I tidigare genealogier sades hon vara *Marcus'* dotter, död barnlös i sin första barnsäng i Torshälla omkring 1633.

Dessa antaganden kullkastades, när *Bertil Kjelldorff* i Arbogas kyrkböcker fann dödnöten för sonen *Daniel Blavier*, som avled i Arboga 1694, 68 år gammal. Därur kan fö-

delseåret beräknas till 1626 (eller 1625), dvs *innan Marcus Kock* och hans medhjälpare kom till Sverige! *Daniel* var därför troligen född i Danzig (eller Tyskland).

Denna upptäckt får flera konsekvenser. Eftersom *Marcus Kock* och *Elisabet van Eijck* gifte sig i juli 1614, kan *Anne*, enligt en Disbyt-uppgift utan källa född 1606, inte vara deras dotter, snarare *Markus'* 21 år yngre syster och dotter till *Daniel Kock dä*. Det är då inte säkert, att *Katarina Hawens* också var hennes mor. Sannolikt har hon efter sin fars död sökt upp brodern i den holländska kolonin i Danzig, där det blev *Marcus'* plikt att finna ett bra gifte för henne. Att valet föll på vallonen *Johan Blavier* torde vara det bästa betyg hans medarbetare kunde få.

Om hon sedan dog i barnsäng – alla element i traditionen behöver ju inte vara fel - vid *Daniels* födelse, lämnades barnet sannolikt till fosterföräldrar i Danzig, innan fadern följde med *Kock* till Sverige, där man antog att han var barnlös. Dessutom – eftersom man i slakten *Blavier* hade en tydlig sed att döpa första sonen till *Johan (Jean)*, borde *Daniel* med sin morfars dopnamn ha en äldre bror. En baklängesräkning visar då, att *Daniel* kan vara född år 1626 och *Jean/Johan* år 1624, sedan *Anne* gift sig 1622 eller 1623, när hon var sexton eller sjutton år gammal. *Anne Kock* kom nog aldrig till Sverige.

Sönerna fick en annan uppfostran än vallonsmederna, kom senare till Sverige, kanske i samband med någon epidemi på kontinenten. Svensk Släktkalender anger, att stamfadern kom till Sverige 'flyktande undan pesten'. Om de bodde kvar i Danzig, var resan därifrån till Sörmland ett enklare företag än motsvarande resa från Vallonien.

I Sverige fick de merkantila arbeten som inspektor på var sin gård. *Daniel* försökte driva snidverket efter

faderns död men misslyckades och blev i stället postmästare i Arboga.

Ättlingar till Marcus Kock

Marcus Kock & ?

1. Daniel* Remacle Kock & Katarina Hawens
 - 1.1. Marcus Danielsson Kock 1585-1657 &¹⁶¹⁴ Elisabeth van Eijck 1598-1665
 - 1.1.1. Daniel Kock Cronström 1616-1650 & ? ?
 - 1.1.1.1. Marcus Kock Cronström 1649-1679
 - 1.1.2. Isaac Kock Cronström 1620-1679 &¹⁶⁵⁰ Kristina Persdotter Hanssen 1632- 1708
 - 1.1.2.1. Peter Cronström 1651-1708
 - 1.1.2.2. Elisabet Cronström 1653-1718
 - 1.1.2.3. Daniel Cronström 1655-1719
 - 1.1.2.4. Markus Cronström 1657-1688
 - 1.1.2.5. Anna Cronström 1658-1722
 - 1.1.2.6. Christina Cronström 1659-
 - 1.1.2.7. Isaac Cronström 1661-1751
 - 1.1.2.8. Catharina Cronström 1662-1742
 - 1.1.2.9. Hedvig Cronström 1664
 - 1.1.2.10. Maria Euphrosyne Cronström 1668-1736
 - 1.1.2.11. Beata Euphrosyne Cronström 1670-1670
 - 1.1.2.12. Beata Christina Cronström 1671-1732
 - 1.1.2.13. Engela Cronström 1673-1675
 - 1.1.2.14. Eva Maria Cronström 1676-1676
 - 1.1.2.15. Charlotta Cronström 1676-1703
 - 1.1.3. Abel Kock Cronström 1627-1668 & Kristina Clo 1627
 - 1.1.4. Elisabet Kock 1631-1720 &¹⁶⁵¹ Jacob Momma-Reenstierna 1625-1678
 - 1.1.4.1. Elisabeth Momma
 - 1.1.4.2. Vilhelm Momma
 - 1.1.4.3. Markus Reenstierna 1652
 - 1.1.4.4. Abraham Reenstierna 1656
 - 1.1.4.5. Isak Reenstierna 1657
 - 1.1.4.6. Jacob Reenstierna 1659-1716
 - 1.1.4.7. Maria Reenstierna 1660
 - 1.1.4.8. Elisabeth Reenstierna 1662
 - 1.1.4.9. Abel Reenstierna 1665
 - 1.1.5. Abraham Kock Cronström 1640-1696
 - 1.2. Anne Kock 1606-1626 &^{ca 1622} Johan (I) Hansson Blavier /1600-/1652
 - 1.2.1. Johan (II) Blavier ca 1623 & okänd ?
 - 1.2.1.1. Johan III Blavier -1695
 - 1.2.2. Daniel (I) Blavier -1694 & Dotter Piett †1675 & ? ?
2. Abel Kock

Ättlingar till Wilhelm Momma dä

Wilhelm Momma & ?

1. Ägidius Momma 1541
2. Wilhelm Momma 1543-1602/ & Anna von Kettenis
 - 2.1. Volquiin dä Momma †1631/1635 & ? ?
 - 2.1.1. Guilliaem Momma †1666
 - 2.1.2. Volquin dy Momma 1614-1679
 - 2.1.3. Matthias Momma †1682
 - 2.1.4. Heinrich Momma
 - 2.2. Wilhelm Momma †1631 & Sara von Thenen 1588-1618 & Maria Baur
 - 2.2.1. **Niclas** Momma †1668/ & ? ?
 - 2.2.1.1. Wilhelm Momma Claeson (Niklasson) †ca 1668 & ? ?
 - 2.2.1.1.1. Maria Momma 1635-1680 & 1663 David Klöcker adl Ehrenstrahl 1628-1698
 - 2.2.1.1.2. Jan Momma Claeson (Niklasson) †
 - 2.2.2. **Willem** (Welam) Momma ca 1605-1681 & 1631 Maria de Bruin ca 1609-1670
 - 2.2.2.1. Maria Momma 1635-1680
 - 2.2.2.2. NN Momma & ? ?
 - 2.2.2.2.1. Rolof Momma 1684-1715 & Elsa Dorotea Kraak
 - 2.2.2.2.1.1. Peter Momma 1711-1772 & 1735 Anna Maria Bragner
 - 2.2.2.2.1.1.1. Willem dy Momma 1740
 - 2.2.3. **Abraham** Momma-Reenstierna 1623-1690 & 1658 Ingrid Johansdotter
 - 2.2.3.1. Johan* Wilhelm Momma-Reenstriena 1659-1692
 - 2.2.4. **Jacob** Momma-Reenstierna 1625-1678 & 1651 **Elisabet Kock** 1631-1720
 - 2.2.4.1. Elisabeth Momma
 - 2.2.4.2. Vilhelm Momma
 - 2.2.4.3. Markus Reenstierna 1652
 - 2.2.4.4. Abraham Reenstierna 1656 & Metta Hjerta
 - 2.2.4.4.1. Metta Elisabeth Abrahamsdotter Reenstierna 1685
 - 2.2.4.4.2. Anna Maria Reenstierna 1687
 - 2.2.4.4.3. Per Reenstierna 1688
 - 2.2.4.4.4. Johan Reenstierna 1689
 - 2.2.4.4.5. Jacob Reenstierna 1690 & 1711 Metta Magdalena Uggla ca 1695
 - 2.2.4.4.5.1. Abraham Reenstierna 1712-1795 & Catharina Maria von Köhler 1727
 - 2.2.4.4.5.1.1. **Märta Helena Reenstierna** 1753-1841
 - 2.2.4.4.5.2. Isak Reenstierna 1657
 - 2.2.4.4.6. Jacob Reenstierna 1659-1716 & 1687 Magdalena Teutin
 - 2.2.4.4.7. Maria Reenstierna 1660
 - 2.2.4.4.8. Elisabeth Reenstierna 1662
 - 2.2.4.4.9. Abel Reenstierna 1665